

کزین برتر اندیشه برنگذرد
همیشه بر و بومش آباد باد

بنام خداوند جان و خرد
که مازندران شهر ما یاد باد

مازندرانی نامه

نگاهی به شکل گیری و تبارنامه نام های خانوادگی مازندرانی
در شهرستان کردکوی و محله ولاغوز

نویسنده:

ایمان مازندرانی

با همکاری :

مهندس هاتف مازندرانی و شهرام مازندرانی

سرشناسه

مازندرانی، ایمان، ۱۳۶۱ -

مازندرانی نامه: نگاهی به شکل گیری و تبارنامه نام‌های خانوادگی مازندرانی در

عنوان و نام پدیدآور : شهرستان کردکوی و محله ولاغوز نویسنده ایمان مازندرانی با همکاری هاتف

مازندرانی، شهرام مازندرانی.

مشخصات نشر

: گرگان: انتشارات نوروزی، ۱۳۹۵.

مشخصات ظاهری

: ۱۰۷ص.

شابک

: ۳-۹۷۸-۶۰۰-۴۴۹-۲۱۳

وضعیت فهرست‌نویسی : فیا

شناسه افزوده : مازندرانی، هاتف، ۱۳۵۲ -

شناسه افزوده : مازندرانی، شهرام، ۱۳۵۷ -

رده بندی کنگره : DSR ۲۰۵۳ / الف ۳۴۰۲ / ۱۳۹۵

رده بندی دیویی

: ۲۰۱/۵۵

شماره کتابشناسی ملی : ۴۶۱،۲۴

مازندرانی نامه

نویسندگان: ایمان مازندرانی، با همکاری مهندس هاتف مازندرانی، شهرام مازندرانی

نویت چاپ: اول-۱۳۹۶

مشخصات ظاهری: ۱۰۷ ص

قطع: وزیری

شمارگان: ۳۰۰

شماره شابک: ۳-۹۷۸-۶۰۰-۴۴۹-۲۱۳

چاپ و نشر: نوروزی-۱۷۳۲۲۴۲۲۵۸

قیمت: ۲۵۰۰۰ تومان

نشانی: گلستان، گرگان، خیابان شهید بهشتی، بازار رضا(ع). ۰۱۷-۳۲۲۴۲۲۵۸

دورنگار: ۰۱۷-۳۲۲۲۰۰۴۷ آدرس الکترونیکی: Entesharate.noruzi@gmail

سایت انتشارات: www.Entesharate-noruzi.com

.....	مقدمه:	۵
.....	هدف از نگارش نام خانوادگی مازندرانی	۷
.....	نامگذاری و معنای واژه مازندرانی	۷
.....	واژه ی مازندرانی در قدیمی ترین اسناد	۷
.....	واژه مازندرانی از نگاشته دیگر	۷
.....	واژه مازندرانی در کتاب های جغرافیا نویسان	۷
.....	نحوه شکل گیری نام خانوادگی مازندرانی در کردکوی و روستای ولاغوز	۱۱
.....	بخش اول : جویبار	۱۷
.....	بخش دوم : اسرم	۳۰
.....	دسته های دیگر نام خانوادگی مازندرانی در کردکوی و روستای ولاغوز	۴۰
.....	نام خانوادگی مازندرانی در سایر نقاط استان گلستان	۴۲
.....	علاقه مندی مازندرانی ها به اقامت در ولایت شرقی تبرستان	۴۶
.....	کردکوی در دوره صفویه	۵۲
.....	مازندرانی ها در عصر قاجار	۵۴
.....	ویژگی های رفتاری، اخلاقی و اجتماعی مازندرانی ها	۵۷
.....	زبان اقوام مازندرانی	۵۹

لهجه ها	۶۲
منش پهلوانی و کشتی گیری مازندرانی ها	۶۴
امیر مازندرانی چه کسی بود ؟	۶۵
فارغ التحصیلان متلع دکتری در شهرستان کردکوی و محله ولاغوز	۶۷
اشعاری در وصف نام مازندران	۶۷
نتیجه گیری	۶۹
ضمائم :	۷۲
اسامی پادشاهان قبل از اسلام و بعد از اسلام در آمل	۷۲
سنگ مزار یکی از بزرگان مازندرانی در چهارکوه - دوره قاجار	۷۴
نمودار شجره نامه اولین بزرگان طایفه مازندرانی که از اوایل تا اواسط دوره قاجار در منطقه کردکوی و محله ولاغوز اقامت یافتند :	۷۵
تصاویر مختصر از مصاحبه با بزرگان مازندرانی و برخی چهره های مازندرانی :	۷۶
منابع :	۱۲۶

مقدمه:

زندگی بدون تاریخ، امکان پذیر نیست. همانگونه که انسان هر روزه با استفاده از تجربیات دیر و روزهای قبل خود و دیگران زندگی می کند در واقع انسان با تاریخ زندگی می کند. پس توانیم بگوییم زندگی بدون تاریخ امکان پذیر نیست.

مردمانی که از تاریخ خود خبر نداشته باشند مطمئناً همواره در پیچ و خم های زندگی و حوادث که برایش روی می دهد تجربه ای نخواهد داشت و صددرصد شکست خواهد خورد.

تاریخ تبارنامه ها به انسان کمک می کند تا خود را بهتر بشناسد و خود را از دیگران متمایز سازد و با مقایسه احوال خود و دیگران، انگیزه ها و اسرار نهفته ی رفتار خویش را چنانچه هست و باید باشد دریابد. انسان با مطالعه تاریخ و بررسی احوال کسانی که اهل نظر یا عمل بوده اند بهتر می تواند رسالت خود را ارزیابی کند و در ارتباط با دیگران حق و مسئولیت خویش را بشناسد. علاوه تاریخ با آنچه در احوال ناه ایان گذشته نقل می کند نه فقط تجربه های زنده برای مساندن زندگی در دسترس ما می گذارد بلکه دایره ی شناخت را وسیع تر می کند، ما را با کسانی که قدرت و ضعف آنها قابل توجه و سزاوارت تصدیق است، حتی اگر توسط مورخ عادلانه صحیح توصیف نشده باشد، رو به رو می کند و از قدرت و ضعف آنها نمونه هایی ارائه می دهد که انسان بعد از بررسی آنها می تواند بایدها و نبایدها را از آنان تر درک کند.

مطالعه تبارنامه از سوی انسان های آگاه، عبرت آموزان، نایب و حوادث است. تاریخ جامعۀ ی بشری سرشار از حوادث و رویداد هایی است که با مطالعه و مشاهده ی آنها میتوان در زندگی فردی و اجتماعی درس های مفیدی آموخت و عبرت گرفت.

تبارنامه میراث گذشته ی هر قوم، سازنده ی هویت و بیان کننده ریشه ی تاریخی آن قوم است بی توجهی مردم یک سرزمین به میراث خود و نادیده گرفتن آن، بی هویتی، جذب شدن به فرهنگ ملل دیگر و ناتوانی ملی در حل مشکلات را به دنبال خواهد داشت و تاریخ، آینه ی ظهور تمدن ها است. در صفحه ای زلال این آینه میتوان مشاهده کرد که از دیرباز، جوامع و ملت هایی برآمده زندگی کرده اند و به عظمت و افتخار رسیده اند و ملت هایی نیز آمده اند که به دلیل متعدد، نام و

نگاهی به شکل گیری و تبارنامه نام های خانوادگی مازندرانی در شهرستان کردکوی و محله ولاغوز

بر افتخاری از آنها باقی مانده است. مطالعه ی تاریخ، ما را با علل این عظمت ها و انحطاط ها آشنا میسازد و در یک نگاه این آشنایی مقدمه ی شناخت قوانین و سنن حاکم بر زندگی بشر است.

هدف از نگارش نام خانوادگی مازندرانی

همیشه از همان دوران کودکی برایم سوال بود هویت من چیست ؟ چرا نام خانوادگی ام مازندرانی است ؟ متعلق به کدام منطقه شهر و روستا هستم ؟ و ... همیشه جواب های متفاوت از زرگان و افراد آگاه دریافت کردم و علاقه مند بودم ریشه نام خانوادگی مازندرانی شهرستان کردکوی و محله ولاغوز را تعیین نمایم . وقتی به نام خانوادگی ام نگاه میکنم به نامش افتخار میکنم . نامی که برگرفته از نام سرزمین تبرستان و مازندران می باشد و تاریخ و تمدن کهن به همراه دارد و کتاب های متعددی برایش نوشته اند . سندگان و باستان شناسان داخلی و خارجی برای سرزمین مازندران نظر داده اند و شاعرین برآورد برایش نغمه ها خوانده اند و فردوسی ها به نام زیبای مازندران شعر ها سروده اند . آری وقتی به تاریخ تبرستان نگاه می کنم به مازندرانی بودن خودم می بالم . پیشینه تاریخی تبرستان که متعلق به ۱۰۰۰ هزار سال پیش از میلاد است و به گفته باستان شناسان از قدیمی ترین سکونت گاه بشری در آسیای غربی خزر بوده و استان مازندران کنونی بخش کوچکی از سرزمین پهناوری بود که مورخان و جغرافیا شناسان آن را با نام های پشخوارگر، فرشوادگر و پدشخوارگر یاد کرده اند. مازندرانی که از ۱۰۰۰ سال پیش، دارای حکومتی نیمه مستقل بود. آیا این تاریخ مازندران افتخار نیست؟ آیا نام خانوادگی مازندرانی افتخار نیست؟

پس بیایم با افتخار به نیاکان و پیشینیان و سعی در حفظ هر آنچه که ما را به نوعی مرتبط با گذشته نام خانوادگی مان می کند، با یک حس طبیعی مؤثر در شناسایی و حفظ فرهنگ و هویت قومی قدم برداریم. در واقع هویت امروزی من و شما بر اساس داشته های اجدادمان به ارث رسیده است که در طی قرن های بسیار، شکل گرفته است و بر همین اساس هر خانواده و قومی تاریخ مربوط به خودش را دارد و باید برای نام خانوادگی مان و مازندرانی بودنمان که بیانگر ریشه، اصالت، فرهنگ و هویت ماست بیابیم .

اما قبل از پرداختن به موضوع، ناگزیر به بیان دو نکته اساسی در این راه هستیم؛ یکی صبر استقامتی است که در این راه وجود داشت و نکته دوم که به نظر نگارنده بسیار مهم و اساسی است همانا تولید احساسی مشابه احساس تحقیق شوندگان است. به مفهوم دیگر ممکن است که در ط تحقیق و جستجو به مواردی از رفتار و عادات گذشتگان مان برخورد کردم که ما را شوکه کرد به تعجب وا دارد. به همین لحاظ می بایست این توانایی و حس را در وجودمان ایجاد کنیم که حد ممکن خود را هم عصر نیاکان مان فرض کرده و سعی کنیم مقتضیات زمان و مکانی اجدادمان را به چنین عملکردهای شگرفی واداشته است، درک نمایم.

کتاب "مازندرانی نامه" با محوریت نگاهی به شکل گیری و تبارنامه نام خانوادگی مازندران در شهرستان اردکوب و محله ولاغوز گردآوری شده است و از آنجا که در خصوص طایفه بزر نام خانوادگی مازندران سه مکتوبی وجود نداشت، برای ثبت تاریخ تبارنامه، بصورت شفاهی با بیشتر بزرگان و ریش سفیدان مازندرانی بصورت گفتگو و مصاحبه های حضوری استفاده نمود مصمم بودن در کارم باعث شد، از حد امکان تمامی گفته های عزیزان و بیانات شفاهی بزرگان مازندرانی را به رشته تحریر درآورده تا به عنوان سندی مکتوب مورد بهره برداری و آگاهی آیندگان و فرزندانمان قرار بگیرد. مجموعه فوق حاصل تلاش تحقیقات ۳ ساله اینجانب و سایر دوستان اقوام می باشد که با توجه به سختی و صبر و حوصله ای که در کار بوده توانستیم ما را به هدفمان برسانند و در این راه از همه آشنایان و بستگان و حامی های ارزشمندشان بی نهایت سپاسگزارم. بی شک در این راه نواقصی هم وجود دارد که البته عزیزان ما را در این راه یاری برسانند.

شایسته می دانم از گرانمایگان و عزیزانی که به بررسی و تحقیقات نویسنده یاری داده اند سپاسگزاری نمایم. نخست از بزرگان و ریش سفیدان طایفه بزرگ مازندرانی از جمله عمه بزرگوارم، سرکار خانم کبوتر مازندرانی که در سن ۶۵ سالگی به سر می برند که اطلاعات مفید و خاطرات ارزشمندی از مادران خود مرحومه گلده مازندرانی و مرحومه خان بی بی (انه) مازندرانی بیان نمودند و همچنین از آقایان باب الله مازندرانی، آقای مرتضی کیانی (کردکوی) حاج عبدالله مازندرانی، بابا مازندرانی، اصغر یحیی زاده (کردکوی)، عقیل مازندرانی (بازنشسته)

شبکه بهداشت و درمان)، محمدحسین مازندرانی، اسماعیل مازندرانی (کردکوی بالابلوک، فرهنگی بازنشسته)، عبدالحق (غفاری) مازندرانی (بالابلوک کردکوی)، جابر مازندرانی، علی بابا مازندرانی، حاج عباس مازندرانی (کردکوی)، علی مازندرانی (کردکوی)، زمان مازندرانی (ابراهیم) و سرکار خانم ماندگار مازندرانی، فضل الله مازندرانی، کریم الله مازندرانی (فرزند مرحوم حاج صدر)، عبدالله مازندرانی (دبیرمحترم تاریخ)، حاج حبیب الله مازندرانی (بازنشسته صدا و سیما)، خانواده حاج محمد قلی نژاد (بالابلوک)، هادی مازندرانی (کارمندبازنشسته جهادکشاورزی گرگان) و سرکار خانم ها - کیمه مازندرانی (فرهنگی کردکوی) و لاله مازندرانی و پدرگرمی ام: جعفر مازندرانی، عموز بزرگ، رم احیایی مازندرانی و همچنین تشکر ویژه از آقایان مهندس هانف مازندرانی، جاوید مازندرانی، می از - رانه، رئوف مازندرانی، شهرام مازندرانی، میلاد مازندرانی، محمدتقی مازندرانی، محمدمازندرانی (بالابلوک)، کوروش مازندرانی، نصرت مازندرانی، عمران مازندرانی، دکتر محمد مازندرانی، دکتر اسرار مازندرانی، دکتر حسین اسلامی (ساری) و بویژه دوست عزیزم آقای مرتضی مازندرانی (پائین کردکوی) و دیگر دوستان و بستگان و اقوام مازندرانی که با ارائه اطلاعات و راهنمایی و بیان خاطرات و وقایع آن زمان، ما را در این امر یاری رسانده اند بی نهایت قدردانی نمایم و برای یکایک آنان به بزرگی و شادزینی آرزو دارم. امید است دوستان با راهنمایی و نظرات گرانقدر ما را در تکمیل تحقیق یاری برسانند.

نامگذاری و معنای واژه مازندرانی

نامگذاری نام خانوادگی مازندرانی برای افراد بخاطر زادگاه افراد و اسکان در آن محل و شهر بوده است که در ایران نحوه انتخاب نام خانوادگی و یا گزینش نام خانوادگی، معمولاً از چند روش پیروی می کرد که یکی از آنها پیشه نیاکان در یک قوم است. محل اسکان قوم و نام یا شهرت بزرگ خاندان (پدر، پدربزرگ، جد)، و نوع شغلی که فرد مشغول است و سایر شیوه های متداول انتخاب نام خانوادگی انجام می شده است. اما برای بررسی ریشه نام خانوادگی مازندرانی می بایست واژه و تاریخچه نام مازندران مورد توجه قرار گیرد.

دکتر حسین اسلامی در کتاب "مازندران در تاریخ" بطور مفصل درخصوص تاریخچه واژه ی مازندران می نویسد: اقلیمی که امروز مازندران نامیده می شود ... نام مادری اش تپورستان است. واژه تپورستان در منابع تاریخی نخستین بار در حمله اسکندر گجستک، این مهاجم اشغالگر و ویرانگر ایران زمین، به ایالت ورکان که در منتهی الیه شرق مازندران کنونی (حدود منطقه گنبد و دشت فعلی) دیده می شود. در این زمان قوم تپوری در غرب ورکان ساکن بوده اند و تپورستان اشاره به مسکن قوم تپوری دارد.

در کتاب بندهش که به زبان پهلوی است از کوه پشخوار گر و دماوند و رود هراز و... که بخشی از تپورستان است، نام دارد.

در ادامه کتاب نوشته است: واژه مازندران چه زمانی جایگزین تبرستان شد؟

نخست در لابلای تاریخ باید دنبال واژه ی مازندران گشت، سپس به زمان جایگزینی این واژه به جای واژه ی تبرستان اشاره کرد.

قدیمی ترین منبع معتبر و با ارزشی که از مازندران یاد کرد، شاهنامه فردوسی است ... بعد از شاهنامه در اشعار شعرا می توان واژه مازندران را یافت؛ مثل ناصر خسرو. تا اینکه از قرن ششم هجری قمری، یعنی بعد از سالهای ۵۰۰ هجری، آرام آرام واژه مازندران همراه با واژی تبرستان و یا بجای تبرستان استفاده شد.

واژه ی مازندران در قدیمی ترین اسناد

دکتر حسین اسلامی در کتاب "مازندران در تاریخ" جلد اول اشاره می نماید، این نام به دیوهای مازندرانی در اوستا و از همان ریشه و پایه به شاهنامه رفته است تشبیه می کند.

بدیهی است که نگاه اوستا به مازندران و دیوهای مازندرانی نگاه به دشمن است. نگاه به بیگانه است نه خودی. در بندهش نیز باز نگاهی بیگانه به مازندران اشاره می کند.

البته که گمان زده اند که (تاز) و (ماز) دو برادر بودند که تاز، اعراب را، و ماز هم قوم مازندرانی را بوجود آورد و باز حدس گمان زده شد که (ماز) یکی از اقوام مازندران باستان است. مازها و تپوریها و کاسی ها از اقوام بومی ما قبل آریایی این سرزمین بودند.

از طرفی قومی بنام مزندرا هم در جنوب دریای مازندران می زیستند. هم از این روست که مناسبترین نام برای دریایی که بی جهت آنرا خزر یا کاسپین می نامند، همان واژه مازندران است (یعنی دریای رندران). این یک ادعای توخالی و از روی تعصب نیست. قوم شناسان هم بر وجود این قوم (مزندرا) در این سرزمین و شایستگی نام مازندران بر این دریا صحت می گذارند.

دلیل دیگر، وجود پیشوند (ماز) و (مازو) در نامهای محلات است:

- مازو محله روسای ولاغوز شهرستان کردکوی

- مازو محله تنکابن

- مازو لنگه تنکابن

- مازو باغسر رامسر

- مازو بن رامسر

- مازو لنگه رامسر

- مازو پشته چالوس

- مازو تخته نوشهر

- مرزن کلاته گرگان

- مرزن گو آمل

- مرزن ده نور

- مرزن آباد چالوس

واژه مازندران از نگاهی دیگر

در اوستا *mas* یا (مز) به معنی بزرگ، در سنسکریت *Mah* به معنی بزرگ است، هم اسم و هم صفت.

۱- *maz* (=ماز) = بزرگ.

۲- *indra* (=ایندرا) = نام یکی از خدایان در آیین آریایی هاست که در آیین مزدیستان از دیوها شمرده شد.

۳- پسوند (از) که برای ساختن نام جاهای بکار می رود.

مازندران = سرزمین پرستندگان خدای ایندرا که بعدها به وسیله ی *مزدا* پرستان (مزدیستان) این خدا از دیوها شمرده شد.
مزدیستان در برابر (ایندرا) *مزدا* پرستان با خدای، با نام *مزدا* در برابر *مزیندرا* یا پرستندگان خدای، با نام *ایندرا* که در نهایت *مزدا* (مزدا پرستان) به *مازیندرا* (ایندرا پرستان) عنوان دیو پرستان دادند.

واژه مازندران در کتاب های جغرافیا نویسان

در بخش دیگر از کتاب "مازندران در تاریخ" اشاره میگرد. بین بار واژه مازندران در کتاب یاقوت حموی *hamavi*، از جغرافیا نویسان عرب، دیده شد. البته بعدها مالکش از آن در شاهنامه و صدها سال پیش از شاهنامه در منابع اوستایی، واژه ای مربوط به مازند و مازندران را داریم، اما اشاره ای یاقوت حموی به عمومیت یافتن واژه ی مازندران بر این سرزمین اسن که به بعد از حمله ی مغول یعنی قرن هفتم هجری است، ولی واژه تبرستان همچنان در کنار مازندران گفته می شود اگر چه آرام آرام، به دشت این سرزمین مازندران و به بخش کوهستانی تبرستان می گفتند و هنوز هم متداول است که کوه نشینان به بخش ساحلی مازندران می گویند.